

**EUROPOS SAJUNGOS
TARYBA**

**Briuselis, 2012 m. balandžio 18 d. (20.04)
(OR. en)**

8869/12

**RECH 118
COMPET 207**

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo: Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo
direktorius Jordi AYET PUIGARNAU

gavimo data: 2012 m. balandžio 16 d.

kam: Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Uwe CORSEPIUS

Komisijos dok. Nr.: COM(2012) 174 final

Dalykas: Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai
Europos metrologijos mokslinių tyrimų programos tarpinio vertinimo
ataskaita

Delegacijoms pridedamas Komisijos dokumentas COM(2012) 174 final.

Pridedama: COM(2012) 174 final

EUROPOS KOMISIJA

Bruselis, 2012 04 16
COM(2012) 174 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Europos metrologijos mokslinių tyrimų programos tarpinio vertinimo ataskaita

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Europos metrologijos mokslinių tyrimų programos tarpinio vertinimo ataskaita

1. PAGRINDINIAI FAKTAI IR EMMTP APŽVALGA

2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamentui ir Tarybai priėmus sprendimą, ES sutiko dalyvauti bendroje mokslinių tyrimų programoje pavadinimu „Europos metrologijos mokslinių tyrimų programa“ (EMMTP)¹ ir 2009–2017 m. jai skirti 200 mln. EUR; ši suma prilygsta 22 valstybių dalyvių² įnašui. Minėtas sprendimas (toliau – EMMTP sprendimas) grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 185 straipsniu (anksčiau – EB sutarties 169 straipsnis), kuriuo remiantis įgyvendinama daugiametė bendroji programa ir taip sukuriama sąlyga koordinuoti nacionalines mokslinių tyrimų programas. Toks koordinavimas grindžiamas valstybių dalyvių mokslo, valdymo ir finansine integracija. Nacionalinėms mokslinių tyrimų programoms bendrai įgyvendinti reikia sukurti arba naudoti esamą specialią vykdomąją struktūrą. Valstybės dalyvės susitarė pasiūlyti EURAMET e.V.³ kaip specialią vykdomąją struktūrą, skirtą EMMTP įgyvendinti. Speciali vykdomoji struktūra turėtų būti Sąjungos finansinio įnašo gavėja ir užtikrinti veiksmingą EMMTP vykdymą.

Pagrindinė EMMTP veikla – kelių partnerių vykdomų mokslinių tyrimų, technologijų plėtros, mokymo ir sklaidos tarpvalstybinių projektų (EMMTP projektų) finansavimas. Kadangi pajėgumas metrologijos srityje yra koncentruotas, didžiąją EMMTP projektų dalį vykdo valstybių dalyvių nacionaliniai metrologijos institutai ir specializuoti institutai (t. y. specializuoti institutai, atsakingi už tam tikrus nacionalinius standartus ir susijusias paslaugas, kurių neteikia nacionaliniai metrologijos institutai). Siekiant didinti ir įvairinti pajėgumą metrologijos srityje, EMMTP lėšos taip pat skiriamos kelioms EMMTP projektus papildančioms mokslininkų stipendijų programoms finansuoti.

EMMTP sprendime Europos Parlamentas ir Taryba primena, kad metrologija – tarpdalykinė mokslo sritis, kuri yra labai svarbi šiuolaikinės žinių visuomenės sudedamoji dalis. Patikimų bei palyginamų matavimo standartų ir tinkamai patvirtintų matavimo bei bandymo metodų reikia mokslo pažangai ir naujoms technologijoms diegti, todėl jų poveikis Europos ūkiui ir gyventojų gyvenimo kokybei yra didelis.

Komunikate dėl pavyzdinės iniciatyvos „Inovacijų sąjunga“⁴, priimtame įgyvendinant ES augimo strategiją „Europa 2020“⁵, Komisija pabrėžė pažangaus, tvaraus ir integracinio

¹ 2009 m. rugsėjo 16 d. EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMAS NR. 912/2009/EB dėl Bendrijos dalyvavimo kelių valstybių narių įgyvendinamoje Europos metrologijos mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros programoje, OL L 257, 2009 9 30, p. 12.

² Austrija, Belgija, Čekija, Danija, Estija, Ispanija, Italija, Jungtinė Karalystė, Lenkija, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Vengrija ir Vokietija, taip pat Norvegija, Šveicarija ir Turkija.

³ Pagal Vokietijos įstatymus įkurta ne pelno asociacija.

⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinė iniciatyva „Inovacijų sąjunga“, 2010 10 6, COM(2010) 546 *final*.

⁵ Komisijos komunikatas „2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“, 2010 3 3, COM(2010) 2020 *final*.

augimo, grindžiamo ES ir nacionaliniais tikslais ir priemonėmis, svarbą mūsų piliečiams. ES strategijoje svarbus vaidmuo tenka visoms pastangoms Europos Sąjungą paversti Inovacijų sąjunga.

Komisija⁶ komunikate Europos Parlamentui ir Tarybai neseniai pasiūlė Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų sričių partnerystės, kurios tikslas – sutelkti pajėgas, daryti pažangą ir spęsti visuomenės uždavinius, koncepciją. Savo išvadose⁷ Taryba sutiko su tuo, kad partnerystė gali sukurti palankesnes sąlygas kuo geriau panaudoti išteklius ir taip visapusiškai išnaudoti Europos intelektualinį kapitalą bei prisidėti prie Europos mokslinių tyrimų erdvės integracijos, taip pat sumažinti bereikalingą kartojimąsi. Pasinaudojus lankstumo, didesnio masto ir apimties teikiamomis galimybėmis, partnerystė sutelkia Europos ir nacionalinius subjektus, kad būtų pasiekta „kritinė masė“ ir parengtos bendros vizijos bei strateginės darbotvarkės. Tokiu pačiu būdu pagal EMMTP nuo 2009 m. kuriama tvirta 22 valstybių dalyvių partnerystė.

EMMTP sprendimu reikalaujama, kad po trejų metų nuo EMMTP įgyvendinimo pradžios Komisija, kuriai padeda nepriklausomi ekspertai, atliktų tarpinį EMMTP vertinimą. Šiame vertinime aptariama pažanga, padaryta siekiant nustatytų tikslų, ir pateikiamos rekomendacijos, kokiais būdais geriausiai pavyktų padidinti integraciją (įskaitant mokslinę, valdymo ir finansinę integraciją) ir EMMTP įgyvendinimo kokybę bei veiksmingumą, taip pat nurodoma, ar valstybių dalyvių finansiniai įnašai yra tinkamo dydžio, atsižvelgiant į potencialią paklausą, kurią formuoja įvairios valstybių dalyvių nacionalinės mokslinių tyrimų bendruomenės.

Šio vertinimo išvadas ir savo pastabas Komisija perduoda Europos Parlamentui ir Tarybai.

Komisijai šį vertinimą atlikti padėjo ekspertų grupė, pateikusi savo išvadas ir tarpinę vertinimo ataskaitą (toliau – ataskaita), kurioje EMMTP visapusiškai išnagrinėta pažangos, padarytos siekiant pradinį tikslų, atžvilgiu ir pateiktos rekomendacijos dėl tinkamiausių būdų šios iniciatyvos integracijai, kokybei ir veiksmingumui didinti.

Šioje ataskaitoje pateikiama Komisijos nuomonė dėl ekspertų ataskaitoje⁸ pateiktų pagrindinių rekomendacijų.

2. NEPRIKLAUSOMŲ EKSPERTŲ GRUPĖS ATLIKTAS TARPINIS VERTINIMAS. KOMISIJOS PASTABOS

Ekspertų grupės ataskaitoje aptarti visi reikšmingi aspektai, nurodyti EMMTP sprendime, ir pateikta daug faktų, pastabų ir rekomendacijų. Komisijos nuomone, visa ataskaita yra neatskiriami tarpinio vertinimo proceso dalis. Todėl tolesniuose šio skyriaus punktuose Komisija atkreips dėmesį į pačias svarbiausias su EMMTP susijusias išvadas ar rekomendacijas ir atitinkamai pareikš savo nuomonę.

2.1 Įgyvendinimo kokybė ir veiksmingumas

⁶ COM(2011) 572 *final*. „Mokslinių tyrimų ir inovacijų partnerystės“.

⁷ Europos Sąjungos Taryba, Briuselis, 2011 m. gruodžio 8 d., 18349/11 RECH.

⁸ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm

Paskirtajai vykdomajai struktūrai pavesdama įgyvendinti EMMTP Komisija vadovavosi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 185 straipsniu ir, remiantis Finansiniu reglamentu, netiesioginiam centralizuotam valdymui taikomomis taisyklėmis. Paskirtąją vykdomąją struktūrą išrinkta asociacija EURAMET e.V., kurios valdymas organizuotas veiksmingai ir ypač kokybiškai, todėl tiko įgyvendinti EMMTP. Svarstydamą stipriąsias EMMTP veikimo puses ir jos mokslinį turinį, ekspertų grupė pastebėjo, kad didesniam suinteresuotųjų šalių ratui ir apskritai visuomenei būtų naudingiau, jei apie EMMTP būtų informuojama daugiau žmonių – ne tik metrologijos specialistai.

Komisija teigiamai vertina tvirtą EURAMET e.V. įsipareigojimą ir profesionalų valdymą, taip pat tai, kaip nuo 2009 m. per pirmuosius trejus programos metus EMMTP komitetas įgyvendino EMMTP. Ji taip pat ragina visas institucijas, nuo kurių priklauso EMMTP įgyvendinimas, nuolat gerinti įgyvendinimo kokybę ir geriau informuoti apie šią programą.

Komisija pritaria ekspertų grupės rekomendacijai nustatyti, kad vienas iš pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių būtų laikas nuo pasiūlymo pateikimo iki susitarimo sudarymo, taip pat nustatyti tobulinimo tikslus, kad visi atrinkti projektai būtų kuo skubiau pradėti įgyvendinti.

2.2 Valstybių dalyvių finansinis įnašas

- (1) Pagal EMMTP sprendimą Sąjungos įnašas tapo priklausomas nuo oficialaus kiekvienos valstybės dalyvės įsipareigojimo EMMTP skirti savo finansavimo dalį ir nuo faktiškai finansavimo gavėjams išmokėtos sumos. Nustatyta, kad visa 22 valstybių dalyvių nacionalinių įsipareigojimų suma – bent 200 mln. EUR. 10 proc. tos sumos skiriama grynaisiais pinigais, visų pirma siekiant padengti visas einamąsias EMMTP valdymo išlaidas (iki 16 mln. EUR), o likusi suma skiriama stipendijų programoms. Be to, EURAMET e.V. pateikė įrodymų, kad pagal sprendimo 8 straipsnį valstybės dalyvės pateikė Komisijai pakankamas finansines garantijas. Valstybių dalyvių garantuojamos sumos apskaičiuotos pagal iš anksto kiekvienai valstybei dalyvei nustatytą nekintamą paskirstymo formulę. Valstybės dalyvės arba jų nacionaliniai metrologijos institutai Komisijai laiduoja garantijomis arba įsipareigojimo pareiškimais.
- (2) Iki šiol visi valstybių dalyvių finansiniai įnašai skirti pagal visas nustatytas EMMTP įgyvendinimo procedūras. Nacionaliniai įnašai atrinktiems projektams skirti pagal visas sutartas procedūras.

Komisija pripažįsta, kad valstybės dalyvės įvykdė savo pradinius EMMTP sprendime nustatytus įsipareigojimus ir sutinka su ekspertų grupe, kad EMMTP finansavimo modelis padėjo užtikrinti aukštą finansinės integracijos lygį.

2.3 Nacionalinių metrologijos mokslinių tyrimų programų integracija

EMMTP iniciatyva siekiama suderinti ir integruoti atitinkamus nacionalinius metrologijos mokslinius tyrimus, kad būtų sukurta mokslo, valdymo ir finansinė integracija grindžiama bendra mokslinių tyrimų programa.

Mokslo integracijos lygis gali būti laikomas vienu iš reikšmingiausių EMMTP laimėjimų, kuris, be kitų dalykų, labai naudingas susijusioms nacionalinėms metrologijos programoms. Taikant didžiausio uždavinio (angl. *Grand Challenge*) metodą skatintas aktyvus tarpdalykinių mokslo sričių bendradarbiavimas nacionalinių metrologijos mokslinių tyrimų programų

klausimais. Nors EMMTP tam tikru mastu dalyvauja trečiosios šalys, jų bendradarbiavimas ir įtaka programai kartais, veikiausiai, yra riboti ir gali būti didinami aiškiai tarpdalykinėse mokslo srityse. Tikslinga, kad įgyvendinant EMMTP daugiausia dėmesio būtų skiriama nacionalinių metrologijos arba specializuotųjų institutų kompetentingumui ir gebėjimams ugdyti bei stiprinti, tačiau, ekspertų grupės nuomone, trečiųjų šalių ekspertai galėtų suteikti papildomos naudos šiai mokslinei bendruomenei. Be to, didesnės mokslinių tyrimų bendruomenės dalyvavimas galėtų būti stiprinamas tam tikrose srityse, kurios yra platesnės už įprastus metrologijos mokslinių tyrimų aspektus.

EMMTP komitetas bendrai sutaria dėl galimų kiekvieno kvietimo teikti paraiškas mokslinių tyrimų temų ir nusprendžia, kurias temas svartyti toliau, todėl jis yra grandis, žinanti bendrą strateginę metrologijos mokslinių tyrimų prioritetų visoje Europoje padėtį. Ekspertų grupė pabrėžė, kad EMMTP mokslinių tyrimų temos atrenkamos gerai ir kad EMMTP pripažįstama visame pasaulyje, todėl galima išvengti brangiai kainuojančio kartojimosi. Apskaičiuota, kad pagal EMMTP sritį ir temas koordinuojama apie 50 proc. nacionalinių investicijų, todėl akivaizdu, kad pasiekta nemenka pagrindinio nacionalinio finansavimo integracija mokslo atžvilgiu.

Tačiau įnašų, kuriuos pagal sprendimą skirti išpareigojo didieji ir mažieji įnašo mokėtojai, skirtumas yra didelis. Todėl mokslinė kompetencija ir esami mokslinių tyrimų infrastruktūros objektai labai nevienodi – kartais sunku užtikrinti visišką 22 valstybių dalyvių mokslo integraciją. Didžiausios kliūtys mažiems ir kuriamiems nacionaliniams metrologijos institutams yra jų ribotos galimybės EMMTP projektams skirti savo kompetentingus darbuotojus, taip pat jų riboti finansiniai ištekliai. Ekspertų grupės nuomone, kyla didelė rizika, kad esamas kompetencijos ir pajėgumo atotrūkis tarp visuotinai pripažintų didelių metrologijos institutų ir kuriamų mažų metrologijos institutų tik didės, o ne mažės.

Komisija sutinka su ekspertų grupės nuomone, kad valstybių dalyvių gebėjimų atotrūkis kai kuriais atvejais, veikiausiai, didėja, ir pritaria ekspertų grupės nuomonei, kad galima veiksmingiau naudotis mokslininkų stipendijų sistema, kad būtų toliau didinamos valstybių, kurių metrologijos mokslinių tyrimų pajėgumas ribotas, galimybės. Komisija visiškai pritaria ekspertų grupės rekomendacijai, kad būtų išnagrinėta, kaip lanksčiai galima valdyti judumo stipendijas siekiant įveikti kliūtis keisti veiklos vietą.

Užtikrinta EURAMET e.V. valdymo integracija – įsitikinta, kad tai profesionali ir tinkamai veikianti organizacija. Prireikus padaryti ir daromi pakeitimai, kad EMMTP įgyvendinimas galėtų būti laikomas veiksmingu. Dabartinė valdymo struktūra laikoma efektyvia ir integruota.

Vis dėlto ekspertų grupė pastebėjo, kad reikia išnagrinėti būdus, kaip atisakyti nereikalingų biurokratinių procedūrų arba jas supaprastinti. Laikoma, kad projektų koordinatoriams ir dalyviams tenka didelė administravimo našta, o projektus įgyvendinti gali būti vėluojama dėl sunkumų, susijusių su stipendijų susitarimais. 2011 m. patobulintas mokslininkų stipendijų susitarimo pavyzdys, nuo 2012 m. jame numatyti tik būtiniausi stipendijos aspektai. Nepaisant šių patobulinimų, ekspertų grupė pranešė, kad, daugelio nuomone, mokslininkų stipendijų sistema tinkamai neveikia ir turėtų būti persvarstyta.

Kitas svarbus klausimas, kurį iškėlė EMMTP komiteto nariai ir ekspertų grupė, yra būtinybė turėti pakankamai kompetentingų projektų koordinatorių, kurie projektų galėtų imtis iš karto po atrankos sprendimo priėmimo. Ekspertų grupė padarė išvadą, kad, veikiausiai, stinga sudėtingų tarptautinių mokslinių tyrimų projektų valdymo profesinės kompetencijos.

Todėl Komisija sutinka su ekspertų grupe dėl tolesnio valdymo procedūrų derinimo ir ragina EURAMET e.V. pasiūlyti projektų koordinatoriams ir būsimiems projektų koordinatoriams Europos mokslinių tyrimų projektų valdymo mokymą.

EMMTP finansinė integracija yra aukšto lygio, todėl ekspertų grupė padarė išvadą, kad didesnę finansinę integraciją pasiekti būtų sunku dėl pakopinio nacionalinių institutų finansavimo, kuris atitinka valstybių dalyvių nacionalinius įsipareigojimus. EMMTP turi „virtualaus bendro biudžeto“ sistemą, derinamą su tinkamu rezervinio finansavimo mechanizmu, kuriuo galima projektus finansuoti taip, kaip taikant „tikro bendro biudžeto“ sistemą. EMMTP valdymu ir didele jos finansine integracija užtikrinama, kad turimo kvietimui teikti paraiškas skirto finansavimo užtenka paraiškų teikėjams. Taip centrinių ir nepriklausomų vertintojų sąrašų eiliškumo be išimčių laikytasi visą trejų metų laikotarpį.

2.4 Tikslų siekimo pažanga

Kad išnagrinėtų pažangą, padarytą siekiant EMMTP tikslų, ekspertų grupė rėmėsi *ex-ante* poveikio vertinimu⁹, kuriame aprašyti bendrieji politikos tikslai, taip pat EMMTP specialūs ir veiklos tikslai.

Ekspertų grupė nusprendė, kad padaryta didelė EMMTP bendrųjų politikos tikslų įgyvendinimo pažanga, susijusi su laisvu žinių judėjimu Europos mokslinių tyrimų erdvėje. Šioje srityje glaudžiai bendradarbiauja pagrindiniai mokslinių tyrimų subjektai, taip gilinamos žinios ir skatinamas augimas siekiant paremti pasaulinį Europos konkurencingumą. Iš dalies atsižvelgdama į didžiausius energetikos, aplinkos ir sveikatos uždavinius, metrologijos bendruomenė gali aktyviau bendradarbiauti tarpdalykinėse srityse ir spręsti visuomenei rūpimus klausimus. Ekspertų grupė padarė išvadą, kad EMMTP padeda kurti Europos mokslinių tyrimų erdvę, nes pagal šią programą kuriama tikra Europos metrologijos mokslinių tyrimų erdvė.

Apibendrinama specialių tikslų įgyvendinimą ekspertų grupė pabrėžia sisteminingą poveikį susijusį su finansine integracija, kuri vyko jau pirmaisiais EMMTP įgyvendinimo metais. Pastebėtas kitas naudingas sisteminingasis poveikis: jis išryškėja per kasmetinį sudėtingą procesą, kai nustatomi bendrų kvietimų teikti paraiškas prioritetai; nuo jo kai kuriose valstybėse, veikiausiai, priklauso nacionaliniai prioritetai. Sisteminingasis poveikis ir suskaidymo šalinimas aiškiai didesni tose valstybėse, kuriose veikia centralizuota metrologijos sistema. Per anksti vertinti, koks šis sisteminingasis poveikis pramonei, visuomenei ir naujų technologijų naudojimui, tačiau ekspertų grupė įsitikinusi, kad yra pasiekiamas „kritinė masė“, kuri būtų buvusi neįmanoma be EMMTP.

EMMTP veiklos tikslai apima aspektus, susijusius su didžiausiais uždaviniais, pajėgumo kūrimu, atvira prieiga prie infrastruktūros objektų, glaudesniu bendradarbiavimu su platesne mokslo bendruomene, modernizacija, jaunųjų mokslininkų judumu, geresniu tarptautinių reikalų koordinavimu, parama reguliavimui ir standartams, taip pat parama pramonės ir ekonomikos augimui. Pagal sprendimą tikimasi, kad šie EMMTP veiklos tikslai bus pasiekti:

a) sutelkus metrologijos mokslinių tyrimų išteklius – bus naudojamos valstybių dalyvių nacionalinių metrologijos institutų ir specializuotų institutų tinklais, sukurta tinkama

⁹ Poveikio vertinimo ataskaita SEC(2008) 2949.

konkurencingų bendrų mokslinių tyrimų projektų tvarkymo sistema, skirta pagrindinėms Europos lygmeniu kylančioms metrologijos problemoms spręsti;

b) užtikrinus sistemos atvirumą aukščiausio lygio mokslui – bus skatinamas platesnio masto Europos mokslininkų bendruomenės dalyvavimas skiriant mokslininkų stipendijas;

c) kuriant pajėgumą – bus didinami Europos metrologijos mokslininkų bendruomenės pajėgumai skiriant mokslininkų judumo stipendijas, visų pirma toms EURAMET šalims narėms, kurių galimybės metrologijos mokslinių tyrimų srityje ribotos.

Ekspertų grupė ypač džiaugiasi, kad pavyko sutelkti Europos metrologijos bendruomenės metrologijos mokslinių tyrimų išteklius. Ekspertų grupės nuomone, vertėtų pasveikinti EURAMET e.V. ir EMMTP komitetą, sukūrusius geresnes mokslo koordinavimo sąlygas. Ekspertų grupė ragina pagal galimybes tobulinti atrankos procesą, taikomą kiekvienam strateginių mokslinių tyrimų temų kvietimui teikti paraiškas; šis procesas galėtų būti tinkamesnis tam, kad EMMTP būtų atverta visų susijusių suinteresuotųjų šalių reikmėms. Toks metodas geriau tiktų siekiant, kad rezultatai būtų naudojami pramonės ir reguliavimo lygmenimis, ir dėl jo gali reikėti padidinti esamą metrologijos mokslinių tyrimų pajėgumą nacionaliniuose instituteose ir kitur.

Komisija pritaria ekspertų grupės rekomendacijai ir ragina EURAMET e.V. išnagrinėti, kokios papildomos naudos galima tikėtis, jei būtų organizuojami suinteresuotųjų šalių seminarai siekiant nustatyti strateginių mokslinių tyrimų temų prioritetus, visų pirma, susijusius su didžiausių uždavinių kvietimais teikti paraiškas, kuriems pageidautina lankstesnė elgsena.

Komisija taip pat sutinka su ekspertų grupės rekomendacija, kad kai kurioms mokslinių tyrimų temoms būtų naudinga, jei būtų svaresni poveikio kriterijai, susiję su greitu rezultatų naudojimu Europoje.

Priešingai nei ypač sėkmingas metrologijos mokslinių tyrimų išteklių sutelkimas pagrindinėje metrologijos bendruomenėje, sistemos atvėrimas aukščiausio lygio mokslui iki šiol buvo ribotas. Ekspertų grupė praneša, kad stebint iš šalsies EMMTP tebėra aiškiai suvokiama kaip, palyginti, uždara platesnei Europos mokslinių tyrimų bendruomenei.

Todėl pagal ekspertų grupės rekomendaciją Komisija ragina EURAMET e.V. išnagrinėti, kaip geriau naudoti stipendijų sistemas tam, kad būtų skatinama užmegzti ryšius su geriausiais mokslo centrais Europoje.

Atlikusi gilesnę analizę, ekspertų grupė galiausiai padarė išvadą, kad pajėgumo kūrimo atžvilgiu EMMTP neturi pageidaujamo poveikio tose valstybėse, kuriose metrologijos mokslinių tyrimų pajėgumas ribotas arba jo nėra. Nors kai kurios valstybės pasinaudojo programa, kad sukurtų pajėgumą strateginėse interesų srityse, pajėgumo atotrūkis nuo valstybių, kuriose moksliniai tyrimai vykdomi aktyviausiai, didėja.

Reikia taip pat pastebėti, kad dabartinės EMMTP mechanizmai, susiję su sistemos atvėrimu aukščiausio lygio mokslui ir pajėgumo kūrimui, iš esmės grindžiami EMMTP stipendijų sistema. Finansinis stipendijų sistemos pajėgumas savaime, veikiausiai, nėra viena iš pagrindinių kliūčių. Ekspertų grupė primena, kad EMMTP sprendimu dabartinė EMMTP parengta kaip mokslinių tyrimų programa, kurią igyvendinat mokslinės kompetencijos

siekiama specialiais tos programos procesais ir finansinėmis priemonėmis, todėl šiuo metu įgyvendinama EMMTP lengvai nepritaikoma dar ir sudėtingam pajėgumo kūrimo klausimui spręsti. Šiuo atžvilgiu ekspertų grupė pateikė įdomių ir svarbių rekomendacijų dėl galimos ilgojo laikotarpio EMMTP ateities.

Komisija pritaria ekspertų grupės nuomonei dėl aprašytos pažangos, kuri padaryta siekiant tikslų; Komisija taip pat visiškai pritaria rekomendacijai pasinaudoti ekspertais, kurie paskatintų aktyvesnį valstybių, kurių metrologijos mokslinių tyrimų pajėgumas ribotas, dalyvavimą, kad būtų pašalintas atotrūkis nuo labiau pažengusių valstybių.

2.5 Papildoma EMMTP nauda Europai

Ekspertų grupė pareiškė tvirtai įsitikinusi, kad EMMTP yra puikus pavyzdys, ko galima pasiekti koordinuojant nacionalines pagrindinio finansavimo mokslinių tyrimų ir plėtros programas. Ekspertų grupė pabrėžė tris konkrečius EMMTP aspektus, teikiančius papildomą naudą Europai:

- įgyvendinat EMMTP pasiekama „kritinė masė“, kad būtų galima imtis sudėtingų, tarpdalykinių temų, kaip antai, didžiausių visuomenės uždavinių, kuriuos vienai valstybei savo jėgomis išspręsti būtų per sunku;
- įgyvendinant EMMTP sutelkiama daug 22 valstybių dalyvių išteklių ir metrologijos srities mokslinių tyrimų pastangų. Ekspertų grupė apskaičiavo, kad apie 50 proc. viso metrologijai skiriamo finansavimo Europoje koordinuojama pagal EMMTP, tai reiškia, kad vienai bendrai programai skiriama 400 mln. EUR (pridėjus ES įnašą);
- ekspertų grupė pripažįsta, kad šalinamas mokslinių tyrimų suskaidymas, ir pastebi, kad kartojimosi pavyksta išvengti vykdant visapusišką planavimą ir įgyvendinant kiekvieną bendrą kvietimą teikti paraiškas (bendras programavimas).

Atsižvelgdama į šias aplinkybes, ekspertų grupė ragina EURAMET e.V. apsvarstyti, kaip Europos pramonė galėtų kuo greičiau pasinaudoti EMMTP projektu rezultatais, ir siūlo daugiau dėmesio skirti inovacijoms ir žinių perdavimui ilguoju laikotarpiu.

Kita papildomos naudos Europai ir valstybėms sritis yra įgyvendinamos EMMTP nauda teisės aktams apskritai, pavyzdžiui, aplinkosaugos teisės aktams, kaip antai Europos vandens pagrindų direktyvai. Ekspertų grupė primena, kad metrologijos aspektai, kurie parengti tokiems teisės aktams ir juose apibrėžti, yra pavyzdžiai, iš kurių matyti, kad pagal EMMTP bendradarbiaujanti ir EURAMET e.V. remiama metrologijos mokslinių tyrimų bendruomenė turėtų atlikti vienas iš svarbiausių funkcijų rengiant pagrindinius naujus matavimo metodus. Ekspertų grupė mano, kad tam būtinas aukšto lygmens prognozavimas ir kuo ankstyvesnis bendradarbiavimas su asmenimis, atsakingais už politinių sprendimų priėmimą, taip pat nacionalinio ir Europos lygmenų reguliavimo institucijomis. Tik pasiekus šį bendradarbiavimo lygmenį bus galima pasinaudoti visomis EMMTP galimybėmis padėti rengti Sąjungos politiką.

Komisija ragina EURAMET e.V. pagal ekspertų grupės rekomendaciją apsvarstyti galimybes rengti prognozavimo seminarus su įvairiomis reguliavimo įstaigomis (ministerijomis, tarnybomis) ir su atitinkamais Komisijos generaliniais direktoratais.

Be galimo prognozavimo, susijusio su reguliavimo reikalais, ekspertų grupė atkreipia dėmesį, kad „naujų technologijų“ metrologijos aspektai yra ta sritis, kurioje metrologijos bendruomenė gali būti naudinga naujiems sektoriams augti, kai reikia parengti naujas ar

tikslesnes matavimo metodikas. Todėl su platesne mokslinių tyrimų bendruomene turėtų būti glaudžiau bendradarbiaujama „naujų technologijų“ srityje – tiesiogiai EMMTP projektuose arba pasinaudojus galimybėmis, kurias teikia EMMTP papildančių 7-osios bendrosios programos projektų ir subjektų koordinavimas.

Komisija teigiamai vertina ekspertų grupės rekomendaciją išnagrinėti, kokios papildomos naudos galima gauti sukūrus paskatas užmegzti ryšius su EMMTP papildančiais 7-osios bendrosios programos subjektais ir projektais.

2.6 Būsima EMMTP raida po 7-osios bendrosios programos ir įgyta patirtis, kuri gali būti naudinga rengiant būsimas bendrąsias programas

Ekspertų grupė mano, kad, be minėtų įgyvendinamos EMMTP patobulinimų, yra patirties, kuri naudinga būsimums bendrosioms programoms apskritai. Viena patirtis yra bendro pobūdžio, kita – susijusi su Europos metrologijos bendruomenės aktualijomis, pavyzdžiui, plačiai taikomu nacionaliniu institutų pakopiniu finansavimu.

Be įtakos sprendimams dėl EMMTP ateities po 7-osios bendrosios programos Komisija pritaria ekspertų grupės iniciatyvai patarti dėl vienuolikos galimų aspektų, kuriuos reikia apvarstyti rengiant visas būsimas iniciatyvas, kurios turėtų padėti EURAMET e.V. pasiekti aukštesnę integracijos Europoje lygmenį.

Dėl patirties, kuri gali būti naudinga rengiant būsimas bendrąsias programas, ekspertų grupė pareiškė nuomonę, kad kai kuriais atvejais EMMTP galėtų būti pavyzdys bendram programavimui arba kitoms iniciatyvoms, jei bendra programa įgyvendinama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 185 straipsnį. Ekspertų grupė padarė išvadą, kad ne visos suinteresuotosios valstybės narės turi tinkamas veikiančias programas, kurios gali būti įtrauktos į bendrą programą, arba jų programos tam yra nepakankamai lanksčios. Reikia atsižvelgti į tai, kad daugumoje ES valstybių skiriamas ribotas konkurencingas finansavimas, kurį galima koordinuoti Europos lygmeniu.

Ekspertų grupė mano, kad užtikrinti pagal 185 straipsnį įgyvendinamų iniciatyvų finansinę integraciją sunku, o EMMTP yra pavyzdys, kaip „virtualus bendras biudžetas“, grindžiamas natūriniais įnašais, padeda užtikrinti labai aukštą finansinės integracijos lygmenį.

Komisija pritaria ekspertų grupės svarstymams apie būsimas bendrąsias programas ir tęs įvairių, pagal 185 straipsnį įgyvendinamų iniciatyvų koordinavimą, kad gauta patirtimi būtų pasinaudota galimiems viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės susitarimams pagal programą „Horizontas 2020“ paremti.

3. IŠVADA

Bendra 22 valstybių dalyvių mokslinių tyrimų programa EMMTP, kurią nuo 2009 m. įgyvendina EURAMET e.V., veiklos rezultatų atžvilgiu tapo brandžia. Laikoma, kad valstybių dalyvių nacionalinių programų integracija yra didelė. Todėl Komisija toliau remia dabartinę programą, kaip numatyta EMMTP sprendime.

Per trejus metus įsitikinta, kad 85 proc. programos išteklių atžvilgiu, t. y. vertinant pagal programos pradinius veiklos tikslus (metrologijos mokslinių tyrimų išteklių sutelkimą), EMMTP veikia gerai. Tačiau yra nemenkas lūkesčių ir tikrovės atotrūkis, susijęs su trimis kokybiniais poveikio rodikliais – pajėgumo kūrimu, bendradarbiavimu su platesne mokslo bendruomene ir judumu.

EURAMET e.V. ir EMMTP komitetas – aukščiausios EMMTP valdymo grandys – raginami padaryti viską, kad per likusį programos laikotarpį padėtis pagerėtų. Manoma, kad pradinio sprendimo keisti nebūtina, tačiau EURAMET e.V. turėtų įgyvendinti minėtas ekspertų grupės rekomendacijas, taip pat visas papildomas priemones, kurios, EURAMET e.V. narių nuomone, gali būti naudingos arba būtinos siekiant patobulinti pajėgumo kūrimą, bendradarbiavimą su platesne mokslo bendruomene ir EMMTP mokslininkų judumą.

Galiausiai pasakytina, kad nedarydama poveikio galutiniam sprendimui dėl programos „Horizontas 2020“ ir ES daugiametės finansinės programos, taip pat atsižvelgdama į platesnį strategijos „Europa 2020“ kontekstą, Komisija artimiausiais metais bus pasirengusi su EURAMET e.V. pradėti išankstines diskusijas dėl programos, kuri per kitą programavimo laikotarpį galėtų pakeisti dabartinę EMMT programą.